

לצפרא כי קא שקלה לה הוה קא סריך ואתי חיויא בתרה

אמר לה אבוה מאי עבדת

אמרה ליה בפניא אתא עניא קרא אבנא והווי טרידי כולי עלמא בסעודתא

10 וליכא דשמעיה

קאימנא שקלתי לריסתנאי דיהבית לי יהבתיה ניהליה

אמר לה מצוה עבדת

נפק רבי עקיבא ודרש וצדקה תציל ממות

ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה.

ספרות נבחרת:

י' פרנקל, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד, תשמ"א, עמ' 13-16.

י' רוזנברג, "על אהבת הזולת ואהבת ה' באגדות על רבי עקיבא", דרך אגדה ג, תש"ס, עמ' 75-91.

3. אלכסנדר מקדון (בראשית רבה, פרשה לג א)

התרגום מארמית

1 אַלְכְּסַנְדְּרוֹס מְקֻדּוֹן הִלְךְ אַעֲל מְלָכוֹת קְצִיָּא¹ לְאַחוּרֵי הַרִי הַשְּׁדֵי שְׁלַח־שְׁדֵי²

יָצָא, נִשְׂאוּ לוֹ פְּרוֹת זָהָב בְּתוֹךְ קַעֲרַת זָהָב.

אָמַר לָהֶם, וּלְמִמּוֹנְכֶם אֲנִי צָרִיד?³

אָמְרוּ לוֹ: וְלֹא הָיָה לְךָ מָה לְאָכַל בְּאַרְצְךָ, שְׂבַאת לְךָ אֵילִינוּ?⁴

5 אָמַר לָהֶם: לֹא נִצְרַכְתִּי לְדַעַת אֶלָּא בִּיצַד אַתֶּם דְּנִים.

בְּשֵׁינֵשֶׁב אַעֲלֶם, בָּא אָדָם אַחַד קָבַל עַל חֲבֵרוֹ.

אָמַר: אִישׁ זֶה מְכַר לִי חוּרְבָה אַחַת וּמִצְאָתִי בָּהּ אוֹצֵר —

חוּרְבָה קִנִּיתִי, אוֹצֵר לֹא קִנִּיתִי.

זֶה שְׂמֵכֵךְ אָמַר: חוּרְבָה וּמָה שְׂבַתְזָכָה מְכַרְתִּי.

10 אָמַר³ לְאַחַד מֵהֶם: יֵשׁ לְךָ בֶּן זָכָר?

אָמַר לוֹ: הֵן.

אָמַר לְאַחֵר: יֵשׁ לְךָ בַּת?

אָמַר לוֹ: הֵן.

אָמַר לוֹ: לְךָ הֵשֵׁא אֶת זֹאת לְזֶה וְיִהְיֶה הַמָּמוֹן לְשִׁנְיָהֶם.

15 רָאָהוּ⁴ יוֹשֵׁב תְּמָה.

אָמַר לוֹ: מָה, לֹא דְנָתִי הֵיטֵב?

אָמַר לוֹ: הֵן.

אָמַר לוֹ: אֵלּוּ הָיָה אַעֲלֶכֶם, בִּיצַד הֵייתֶם דְּנִים?

אָמַר לוֹ: הוֹרְנִים אֵת זֶה וְאֵת זֶה וְהַמְּלָכוֹת נוֹטְלוֹת מְמוֹן שְׁנִיָּהֶם.

20 אָמַר לוֹ: יֵשׁ אַעֲלֶכֶם נָשִׁים יוֹרְדִי?

אָמַר לוֹ: הֵן.

1 קציא — משמעותה לא נתבררה.

2 לאחורי הרי חושך שלחושך — בקצה העולם, מקום שקשה להגיע אליו.

3 הדיין, מלך קציא.

4 ראה מלך קציא את אלכסנדרוס.

יש אצלכם שמש זורחת?
אמר לו: הן.

יש אצלכם בהמה דקה?
אמר לו: הן.

אמר לו: תפח רוחו של איש זה —

שלא בזכותכם מטרות יורדים עליכם, ולא בזכותכם השמש זורחת עליכם,
אלא בזכות הבהמה הדקה,

שפיתוב "אדם ובהמה תושע ה'" (תהלים לו, ז) — אדם בזכות בהמה תושע ה'.

המקור (בראשית רבה פרשה לג, מהדורת תיאודור-אלבק, עמ' 301-303, על פי כתב יד ושיקן 30)

1 אלכסנדרון מקרון אול לגב מלכו קציא לאחורי צלמי הרי חשך שלחשך

נפקין מעין ליה גרומי דדהב בנו דיסקום דדהב

אמר להון ולממוניכון אנא צריך

אמרן ליה ולא הוה לך מה מיכול בארעך דאתית לך ליידין

5 אמר להון לא אית בעי למידע אלא היך אתון דיינין

מן יתיב גביהו אתא חד בר נש קבל על חבריה

אמר הדין גברא זכין לי הדא קיקלא ואשכחית בגוה סימא

קיקלא זבני סימא לא זבני

ההוא דזבין אמר קיקלא ומה דכנבה זבינית

10 אמר לחד מנהון אית לך בר דכר

אמר ליה אין

אמר לחורן אית לך ברת

אמר ליה אין

אמר ליה איזול אסב דא לדין ויהא ממנא לחריהון

15 חמניה יתיב חמן

אמר ליה מה לא דנית טבאות

אמר ליה אין

אמר ליה אילו הוה גביכון היך הויתון דנין
אמר ליה קטלין לדין ודין ומלכותא נסבא ממונא דתרתיהון

20 אמר ליה אית גביכון מטר נחת

אמר ליה אין

אית גביכון שמשא דנח

אמר ליה אין

אית גביכון בעיר דקיק

25 אמר ליה אין

אמר ליה תפח רוחיה דההוא גברא

דלא בזכותיכון מיטרנא נחתי עליכון ולא בזכותכון שמשא דנח עליכון

אלא בזכותא דבעירא דקיקא

דכת' אדם ובהמה תושע יי' אדם בזכות בהמה תושע יי'.

ספרות נבחרת:

י' פרנקל, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד, תשמ"א, עמ' 45.